

2. Щодо передумов здійснення закупівель [Електронний ресурс] : лист Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 28.12.2017 р. № 3304-06/48844-06. – URL: <https://www.me.gov.ua/> (дата звернення: 15.03.2020).
3. Про затвердження примірної методики визначення очікуваної вартості предмета закупівлі [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства від 12.02.2020 р. № 275. – URL: <https://www.me.gov.ua/> (дата звернення: 15.03.2020).

*О. В. Карпенко, к. е. н., професор
Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»,
м. Полтава;*

*І. Й. Плікус, к. е. н., доцент
Сумський державний університет
м. Суми;*

*Д. В. Головіна, к. е. н., доцент
Київський національний
торговельно-економічний Університет
м. Київ*

ФІНАНСОВІ АСПЕКТИ ЕКОЛОГІЧНО СТІЙКОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ

На сучасному етапі розвитку забезпечення екологічної стійкості є актуальним питанням для розвитку більшості територій, якість навколишнього середовища продовжує знижуватися, що в свою чергу негативно впливає на екологічну стійкість розвитку територій [1; 2].

Відзначимо, що екологічна стійкість є окремим фактором сталого розвитку території. Для успішного регулювання екологічно стійкого розвитку територій автори пропонують механізм, який можна назвати «управлінням за інтересами». Реалізація різних груп суспільних і особистих інтересів завжди відбувається в межах території. Особливість інтересів і потреб території полягає в тому, що вони не взаємозамінні, проявляються в комплексі та в сукупності характеризують якість життя. Механізм «управління за інтересами» полягає в трансформуванні

блоків інтересів громади (з урахуванням черговості їх реалізації, і в межах положень теорії сталого розвитку при обмеженні коштів та необхідності відтворення й збереження середовища) в систему цілей і завдань органів управління територією. Безумовно, реалізація такого механізму вимагає використання коштів, тому мова йде про раціональний розподіл обмежених коштів, що виділяються на охорону навколишнього середовища [3]. Реальний результативний вплив системи управління з метою забезпечення екологічно стійкого розвитку території можливо у вигляді зміни умов функціонування території.

Аналіз масштабів впливу на навколишнє середовище потребує комплексної оцінки екологічних аспектів регіонального розвитку. Виходячи з цілей екологічно стійкого розвитку, при проведенні оцінки [1] необхідно враховувати в першу чергу якісний стан і забруднення навколишнього середовища, відновлення природних ресурсів, фінансування заходів з охорони навколишнього середовища.

Для оцінки екологічної стійкості вважаємо за доцільне використовувати систему показників, представлену в табл. 1. Оскільки для реалізації усіх заходів необхідною умовою є надходження коштів, то потрібно оцінити стійкість фінансування природоохоронних заходів в регіоні.

Стійкість фінансування природоохоронної діяльності пропонуємо оцінювати співвідношенням коштів, що надходять на фінансування природоохоронних дій до витрат на очищення навколишнього середовища (1):

$$K_{\phi} = \left[P_{\text{ат}} / KB_{\text{ат}} + P_{\text{в}} / KB_{\text{в}} + P_{\text{від}} / KB_{\text{від}} \right] / B_0, \\ K_{\phi} \in 0:1, K_{\phi} \rightarrow 1, \quad (1)$$

де K_{ϕ} – коефіцієнт стійкого фінансування охорони навколишнього середовища,

$P_{\text{ат}}$ – плата від природокористувачів за забруднення атмосфери, млн. грн,

$KB_{\text{ат}}$ – бюджетні витрати на охорону атмосфери, млн грн;

P_v – плата від природокористувачів за забруднення водою, млн грн;

KB_v – бюджетні витрати на охорону водного середовища, млн грн;

$P_{від}$ – плата від природокористувачів за розміщення відходів, млн. грн;

$KB_{від}$ – бюджетні витрати на охорону ґрунтів від забруднення відходами, млн грн;

B_o – витрати на очищення навколишнього середовища.

Інтерпретацію отриманих результатів, на наш погляд, доцільно проводити так:

$0,8 \leq K_{\phi} \leq 1$ в регіоні спостерігається мінімальний негативний вплив на навколишнє середовище за рахунок ефективних природоохоронних заходів та їх фінансування;

$0,6 \leq K_{\phi} < 0,8$ в регіоні покращуються якісні показники стану навколишнього середовища, що свідчить про проведення масштабних і високоефективних природоохоронних заходів;

$0,4 \leq K_{\phi} < 0,6$ ефект від природоохоронних заходів досить помітний, в регіоні значно скорочуються обсяги антропогенного впливу на навколишнє середовище;

$0 \leq K_{\phi} < 0,4$ в регіоні складається негативна екологічна ситуація, що характеризується низькою ефективністю природоохоронних заходів та недостатнім фінансуванням.

Таблиця 1 – Система показників для оцінки екологічної стійкості регіонального економічного розвитку

Блок	Напрямок	Показник
Екологізація господарського комплексу	Запобігання забрудненню атмосфери	– Викиди забруднюючих речовин в атмосферу; – сумарний обсяг газів, що надходять на очистку від технічних забруднень
	Запобігання забрудненню водних джерел	– Скиди забруднюючих речовин у водойми; – сумарний обсяг стічних вод, надходять на очистку від забруднень

Блок	Напрямок	Показник
Так само	Запобігання забрудненню навколишнього середовища твердими відходами	– Захоронення відходів; – сумарний обсяг утворилися відходів виробництва і споживання якості навколишнього середовища
	Якість атмосферного повітря	– Значення індексу забрудненості атмосфери; – максимальне значення індексу забрудненості атмосфери за період
Відновлення природних ресурсів	Якість вод відкритих джерел	– Кількість незадовільних за хімічним складом проб; – загальна кількість проб
	Збільшення запасу відновлюваних ресурсів	– Площа лісовідновлення; – площа суцільних рубок
Фінансування природоохоронних заходів	Відновлення біологічних ресурсів	– Площа відтворювальних ділянок в мисливських угіддях; – площа мисливських угідь
	Фінансування охорони атмосфери	– Плата від природокористувачів за забруднення атмосфери – бюджетні витрати на охорону атмосфери
	Фінансування охорони водного середовища	– Плата від природокористувачів за забруднення водойми; – бюджетні витрати на охорону водойми
	Фінансування охорони ґрунтів від забруднення відходами	– Плата від природокористувачів за розміщення відходів; – бюджетні витрати на охорону ґрунтів від забруднення відходами

Аналіз стану фінансування дозволить виявити основні проблеми екологічно стійкого розвитку та виробити черговість їх вирішення в умовах дефіциту коштів, а також слугуватиме

ефективним засобом моніторингу процесів розвитку. Разом з тим на рівні підприємства важливо запроваджувати стратегічно орієнтований облік екологічної відповідальності [4].

Список використаних джерел

1. Оцінка регіонального фінансового потенціалу стійкого розвитку економіки території: звіт про НДР (заключний) / кер.: В. Г. Боронос. – Суми : СумДУ, 2012. – 77 с.
2. Фінансове забезпечення регіонального розвитку в умовах ефективного природокористування: звіт про НДР (проміжний) / кер. В. Г. Боронос. – Суми : СумДУ, 2017. – 69 с.
3. Механізм бюджетного фінансування на регіональному рівні в умовах екологічно сталого розвитку: звіт про НДР (заключний) / кер.: В. М. Боронос. – Суми : СумДУ, 2011. – 55 с.
4. Карпенко О. В. Облік як ціннісний ресурс для задоволення соціально-екологічних проєктів стейкхолдерів. / Карпенко О. В., Плікус І. Й., Соболь Г. О. // Корпоративна соціально-екологічна відповідальність та партнерство стейкхолдерів задля сталого розвитку : монографія / за заг. ред. І. О. Макаренка. – Суми : Сумський державний університет, 2020. – 260 с.

***О. В. Тимошенко**, к. е. н., доцент
Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»
м. Полтава*

ВИДАТКИ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ В УМОВАХ РОЗВИТКУ ПРОГРАМНО-ЦІЛЬОВОГО УПРАВЛІННЯ

Одним із механізмів бюджетного процесу, що дозволяє пов'язати можливості досягнення передбачуваних результатів із можливостями для ефективного використання бюджетних коштів є впровадження програмно-цільового методу. Проте, як демонструє вітчизняний досвід, імплементація його інструментарію має окремі проблемні моменти, зокрема в частині розподілу бюджетних коштів через велику кількість бюджетних програм та їх суттєве і постійне недофінансування.